

Den omständigheten, att landstinget för sin del *enhälligt* fattaðe beslutet om den skedda underdåniga framställningen, kan icke fränkännas egenskapen att vara ett uttryck af den allmänna meningen inom länet.

Stockholm den 28 Januari 1869.

H. Gyllenram.

N:o 46.

Af Herr Wallenberg, André Oscar: Om upphörande af införsel i embets- och tjenstemäns löner.

Så väl äldre som nyare historien kan uppvisa exempel på nationer, som fordra den enskildes sjelfupoffringar för Staten, samt nationer, hos hvilka det allmännas rätt alltför mycket eftersättes för den enskildes fördel. Svenska nationen tillhör för närvarande ostridigt den sednare kategorien. Benägenhet att göra upoffringar eller ansträngningar för det allmänna bästa är tyvärr ganska ringa, hvaremot anspråken på det allmännas tillgångar och sträfvan att derur erhålla andel är ganska vanlig. Jag afser icke nu att vidröra den s. k. godhet, som tilldelar åt behöfvande tjenester, utan att betänka att Statens kraf borde sättas i första rummet och deraf följa, att dugligheten företrädesvis borde användas. Jag förbigår, huru det nuvarande tillståndet uppkommit. Jag tager sakerna sådana som de föreligga; och hvad finner jag då bland mycket annat förunderligt. En lagstiftning, som främjat skuldsättningssystemet ända in på det obehörigas område, och skaror, som begagnat den genom lag tillstadda utvägen, att öka sin konsumtion eller spekulation på bekostnad af det allmännas rätt och bästa.

Uti 1734 års lag, Utsökningsbalkens 7 kap. och 2 § läses: "Hafver den, som för gäld sökes ej annat att gälda med, än *ärlig lön* eller *förläning*, gånge ej mer än hälften deraf hvarje år i betalning." På hvad grund detta stad-

gande kommit i lagen, kan jag ej uppgifva. Sannolikt har någon äldre författning funnits, som man, då lagboken 1734 utgafs, intagit utan att vidare göra sig reda för olämpligheten af att bevilja *införsel i lön*. Att författningen varit gammal, kan man sluta deraf, att en Kongl. Förklaring den 31 Juli 1685 "fritager enkors nådår från att tillgripas för boets gäld". Sedermera följa en hel rad af *undantag* från den uppställda regeln, som var att hälften af årlig lön eller förläning kunde af fordringsegarne anammas. Enligt Kongl. Brevet af den 25 Maj 1734 fritages den så kallade begrafningshjelpen. Enligt Kongl. Brevet af den 10 Januari 1739 bestämmes, att "suspenderad embetsman, som ej får uppbära mer än halva lönen, måste lemna hälften deraf till sina borgenärers förnöjande." Enligt Kongl. Förordningen af den 8 Oktober 1740 bestämmes, att, när införsel i lön beviljats, "då upplupna räntan bör först beräknas och det öfriga afgå på hufvudstolen, men derefter stadnar räntan och de betalningar, som sedermera ske, afkortas endast på hufvudstolen". Enligt Kongl. Förordningen af den 1 April 1742 "får intet tagas af officerares lön, så länge de äro i fält, med mindre de sjelfva derå gifvit invisning eller visas kan, att de gjort gälden för deras mondering, i hvilket fall halva lönen får tillgripas". Enligt Kongl. Resolutionen af den 16 Juli 1788, må införsel i boställens ränta ej ega rum "i vidsträcktare måtto än den blifvit innehafvare såsom lön anslagen". Enligt krigsartiklarne må "manskapets sold ej tagas för annan skuld än den, som blifvit med kompanichefs minne för nödigt uppehälle ådragen". Enligt Kongl. Reglementet af den 26 November 1838 får införsel ej beviljas uti pensioner och gratial från amiralitetskrigsmanskassan. Enligt Kongl. Kungörelsen af den 26 November 1842 må indelta manskapets löneförmåner ej pantförskrifvas. Enligt Kongl. Reglementet af den 12 November 1844 må häradshöfdingars, landssekreterares och landskamererares enkors understöd ej pantförskrifvas; likaledes fritagas enligt Kongl. Reglementet den 25 Aug. 1852 tullstatens enskilda pensionsinrättning och enligt Kongl. Reglementet af den 25 Juni 1863 civilstatens pensionsinrättning samt enligt Kongl. Reglementet af den 5 Februari 1864 allmänna enke- och pupillkassans pensioner så väl som, enligt Kongl. Förordningen af den 25 November 1865, arméens pensionskassas pensioner och gratialer.

En regel kan hafva sina undantag, men om en lagparagraf blir föremål för alltför många "förklaringar" eller undantag, då är tiden inne att *utstryka* sjelfva grundbestämmelsen. Genom införsel i lön bortpantas *ett ännu icke verkställt arbete*. Lönen är den vedergällning Staten gifver embetsmannen för det arbete Staten af honom fordrar. Detta är ett utbyte af tjenster, som är behörigt. Men att i förskott uppåta eller på annat sätt på förhand föfoga öfver den lön, Staten utlofvat och sedan lemna derhän, huruvida och med huru stor

stor kraft arbetet kommer att fullgöras, det är att tillåta brytandet af det be-
träffade aftalet. Lönen är en vedergällning och i allmänhet en noggrannt af-
vägd equivalent för det arbete man begär, men en hvar, som gör ett arbete,
bör vara i besittning af sin fulla arbetskraft. Har embetsman blifvit försatt
på half sold, vare sig genom eget förvällande eller uppmuntrad dertill af orim-
lig lagstiftning, så inträda bekymmer för den dagliga utkomsten och detta kan
ej annat än inverka menligt på arbetsförmågan, arbetsgifvaren till förfång. I
detta, så väl som i många andra fall, har man åsidosatt Statens rätt för den
enskildes. Vore en införsel i lönen utan allt inflytande på det arbete, som
skall fullgöras, så visar detta att Staten kunde behålla det erforderliga arbetet
för halfva kostnaden, och då är en lönenedsättning berättigad. Detta är dock
i allmänhet visst icke förhållandet, utan man drager sig fram så godt man
kan och Statens tjänst går med "half maskin".

Borgenärs rätt skulle man måhända anse förnärmad, genom att ej vi-
dare medelst lagens tillhjälp bereda honom en säkerhet i gäldenärs tillkom-
mande löneinkomster. Ehuru jag anser, att fordringsegares rätt må göras gäl-
lande mot all gäldenärs egendom och så långt han dermed gälda gitter, så
kan jag lika litet som jag anser fordringsegare böra tillerkännas någon rätt
öfver ärlig gäldenärs person, lika litet anse honom böra ega lagliga anspråk
på ännu icke af gäldenären verkställt arbete. Kapital, i hvilken form det än
framträder, såsom fast eller lös egendom, är ingenting annat än *verkställt arbete*.
Men om detta icke kan bestridas, så nödgas man väl ock medgifva, att det
arbete, som jag ämnar verkställa, ännu icke är kapital; och att således man
icke rätteligen kan eller bör anse ett embete såsom en egendom, hvars fram-
tida afkastning kan pantförskrifvas.

Lagkomitéen har icke motiverat bibehållandet af detta stadgande i Ut-
söknings-balken, utan helt enkelt anmält, att den "bibehållit hvad i detta ämne
förut varit stadgadt, och dervid gjort ett eller annat tillägg". Lagberedningen
har deremot följande högst märkliga yttrande i ämnet: "Då de löner, Staten
anslagit åt sina embets- eller tjänstemän i allmänhet ej må antagas vara be-
räknade till högre belopp, än som fordras för hvarje sådan persons bergning
och öfriga förnödenheter, i och för en ändamålsenlig utöfning af embetet eller
tjensten, skulle det med skäl kunna sättas i fråga, *huruvida Statens rättmätiga
anspråk* på embets- och tjänstemannens tillbörliga verksamhet medgäfve, att nå-
got afdrag på den för honom *i det allmännas intresse* bestämda lön finge ega
rum för uppfyllandet af *hans enskilda förbindelser*, i vidsträcktare mån, än han
möjligen kunde vara i stånd att, genom besparingar, dertill bereda sig tillgång;
men som det hos oss, ehuru lönerna här i landet visserligen icke äro större
än annorstädes, varit i långliga tider tillåtet, att införsel till gäldande af em-

bets- eller tjänstemäns skulder må meddelas i hälften af deras löner, har lagberedningen ansett sig *nu icke* böra föreslå någon hufvudsaklig förändring häruti.“

På de verkliga goda skäl, som här blifvit anförda af lagberedningen, anser jag att “nu icke“ längre bör fördröjas med borttagandet af denna lagparagraf. Man har genom en mängd undantagsstadgar ansett sig böra fritaga pensioner från möjligheten att intecknas, men alldeles samma skäl äro tillämpliga på löner. Till det redan anförda torde uppmärksamheten böra fästas på att den rätt man velat tillägga embetsmän att låta inteckna sina löner visserligen i någon mån ökat löntagarnes kredit i och för vigilans och borgensförbindelsers ingående; men embetsmän, som icke i och för personlig redbarhet eller enskild förmögenhet förtjena och åtnjuta kredit, böra icke på ett lika tillkonstladt som skadligt sätt derutöfver erhålla någon sådan Lagberedningen har ansett sig behöfva genom ett särskildt stadgande undanröja allt tvifvel om att det icke är någon *annan lön* eller pension, hvori införsel kan erhållas än som utgår af Staten eller allmänna verk och inrättningar: “på det ingen må falla på den *orimliga tanke*, att *införselväsendet* äfven skulle kunna *tränga sig in* uti de förhållanden som emellan enskilde, husbönder och tjenare ega rum“. Skall således Staten fortfarande hafva sämre rätt emot sina tjenare än den enskilde? Detta torde icke kunna fortfa om man ej vill förklara: embete vara egendom.

Som detta är en fristående lagbestämmelse, hvars borttagande ingenting rubbar, så hemställer jag det Riksdagen för sin del behagade besluta, att från Utsöknings-balkens 7:de kapitel och öfriga förordningar må helt och hållet uteslutas alla bestämmelser angående införsel i embets- och tjänstemäns löner för deras enskilda skulder eller andra förbindelser.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 28 Januari 1869.

A. O. Wallenberg.